МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародного економічного аналізу і фінансів

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри міжнародного
економічного аналізу і фінансів
факультету міжнародних відносин
Львівського національного
університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29.08.2023 р.)

Завідувач кафедри доц. Юрій БІЛЕНКО

СИЛАБУС

з навчальної дисципліни
«ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА»,
що викладається в межах ОП
«Міжнародні економічні відносини» та «Міжнародний бізнес»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для
студентів спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

Львів 2023

Назва дисципліни	Валютна політика
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Січових Стрільців, 19
Факультет та кафедра, за якими закріплена дисципліна	Факультет міжнародних відносин, кафедра міжнародного економічного аналізу і фінансів
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 29 Міжнародні відносини спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини
Викладачі дисципліни	Лапчук Богдан Юрійович, к. е. н., доцент кафедри міжнародного економічного аналізу і фінансів
Контактна інформація викладачів	bohdan.lapchuk@lnu.edu.ua, blapchuk@gmail.com
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекційних і практичних занять за попередньою домовленістю з навчальною групою (можливе проведення консультацій он-лайн на платформі Google Meet, Zoom або MicrosoftTeams).
Сторінка дисципліни	https://intrel.lnu.edu.ua/course/valiutna-polityka-anhliys-koiu-movoiu
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Валютна політика» є дисципліною вільного вибору студента для освітніх програм «Міжнародні економічні відносини» та «Міжнародний бізнес» зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини» для студентів 4-го року навчання. За бажанням студентів курс може викладатися англійською мовою. Курс повинен забезпечити здобувачів освітнього рівня бакалавр необхідними знаннями та навичками, які дозволять здійснювати аналіз ефективності валютної політики та розуміти основні принципи функціонування світової валютної системи.
Коротка анотація дисципліни	Курс «Валютна політика» є однією із складових комплексу дисциплін, пов'язаних з вивченням проблем міжнародних фінансів та міжнародних економічних відносин. Передбачає 40 годин аудиторних занять та 110 год. самостійної роботи (5 кредитів ЄКТС). Актуальність курсу обумовлена важливістю валютної політики у складі загальної економічної політики держав. У результаті вивчення навчальної дисципліни у студентів згідно з ОПП мають бути сформовані такі компетентності: Загальні компетентності (ЗК): ЗК 3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим. ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземними мовами. ЗК 7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій. ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

	ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК): ФК 1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції. ФК 4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях. ФК 7. Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин. ФК 11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків ФК 12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин. ФК 14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами. ФК 15. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України. ФК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення даного курсу є формування системи базових знань з теорії валютної політики, засвоєння закономірностей функціонування валютного ринку, основних інструментів впливу держави на валютні ринки, функціонування світової та регіональних валютних систем. Завдання: а) ознайомлення з основами валютної політики; б) вивчення інструментів валютного регулювання на національному рівні; в) вивчення принципів функціонування світової та регіональної валютних систем.

Література для вивчення дисципліни	**Базова:** 1. Лапчук Б.Ю. Валютна політика: Навч. Посібник. К.: Знання, 2008. 212 с. **Допоміжна:** 1. Закон України «Про валюту і валютні операції» від 21.06.2018 №2473-VIII. 2018.Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19. 2. Бездітко Ю.М., Мануйленко О.О., Стасюк Г.А. Валютне регулювання: Навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ-плюс, 2004. 272 с. 3. Дзюблюк О.В. Валютна політика: Підручник. К.: Знання, 2007. 422с. 4. Національний банк і грошово-кредитна політика: Підручник / За ред. д.е.н, проф. А.М. Мороза та к.е.н., доц. М.Ф. Пуховкіної. К.: КНЕУ, 1999. 368 с. 5. Ющенко В.А., Міщенко В.І. Валютне регулювання: Навч. посібник. К.: Т-во "Знання", КОО, 1999. 359 с. **Інформаційні ресурси:** 1. Офіційний сайт Національного банку України – www.bank.gov.ua 2. Офіційний сайт Банку міжнародних розрахунків – www.bis.org 3. Офіційний сайт Європейського центрального банку – www.ecb.int 4. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду – www.imf.org 5. Офіційний сайт Світового банку – www.worldbank.org **Література англійською мовою:** 1. Altig, David and Nosal, Ed. Dollarization: What's in it (or not) for the issuing Country? / Working Paper of the Federal Reserve Bank of Cleveland. Clevelend: Federal Reserve Bank of Cleveland, 2002. September 6. 13 pp. 2. Bartolini, Leonardo; Prati, Alessandro. Soft Exchange Rate Bands and Speculative Attacks: Theory, and Evidence from the ERM since August, 1993. IMF Working Paper 98/156. Washington: International Monetary Fund, 1998. 29 pp. 3. Berg, Andrew and Borensztein, Eduardo. The Pros and Cons of Full Dollarization. IMF Working Paper 00/50. Washington: International Monetary Fund, 2000. 32 pp. 4. Bubula, Andrea; Ötker-Robe, Inci. The Evolution of Exchange Rate Regimes Since 1990: Evidence from De Facto Policies. IMF Working Paper 02/155. Washington: International Monetary Fund, 2002. 44 pp. 5. Calvo, Guillermo A.; Reinhart, Carmen M. Fear of Floating. University of Maryland and NBER, March 29, 2001. 45 pp. 6. Cohen, Benjamin. Monetary Governance in a World of Regional Currencies. Available online at

	http://www.polsci.ucsb.edu/faculty/cohen/working/monetarygovern.html. 7. Cohen, Benjamin. Monetary Union: The Political Dimension. Available online at www.polsci.uscb.edu/faculty/cohen/inpress/monetaryunion.html. 8. Dębski, Wiesław. Rynek finansowy i jego mechanizmy. Podstawy teorii i praktyki. Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2001. 543 s. 9. Grubel, Herbert G. The Case for the Amero. The Economics and Politics of a North American Monetary Union. Vancouver: Fraser Institute, 1999. 52 pp. 10. Hanke, Steve H. and Schuler, Kurt. Currency Boards for Developing Countries: A Handbook. ICS Press, San Francisco, 1994. 11. IMF Members' Quotas and Voting Power, and IMF Board of Governors. Available online at http://www.imf.org/external/np/sec/memdir/members.htm. 12. International Financial Statistics. Available online at www.imfstatistics.org. 13. Lapchuk, Bohdan. Problem of unofficial dollarization in Ukraine // Global Economy. In Search of New Ideas and Concepts. Volume 4 / Edited by Mina Baliamoune-Lutz, Alojzy Z. Nowak, Jeff Steagal. Warsaw-Jacksonville, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Poland and Coggin College of Business, University of North Florida, Jacksonville, USA, 2008. Pp. 144-151. 14. Levy Yeyati, Eduardo and Sturzenegger, Federico. Dollarization: A Primer. Business School, Universidad Torcuato Di Tella, 2001. 43 pp. 15. Officially Dollarized Economies. Available online at http://users.erols.com/kurrency/dllrlist.htm. 16. Poirson, Hélène. How Do Countries Choose Their Exchange Rate Regime? IMF Working Paper 01/46. Washington: International Monetary Fund, 2001. 33 pp. 17. Price stability: why is it important for you? Teachers' booklet. Frankfurt am Main: European Central Bank, 2005. 90 pp. 18. Schuler, Kurt. Basics of Dollarization. A staff paper of the Joint Economic Committee of the U.S. Congress. 2000. Available online at http://users.erols.com/kurrency/basicsup.htm. 19. Schuler, Kurt. Introduction to Currency Boards. Available online at http://users.erols.com/kurrency/intro.htm.
Обсяг курсу	40 год. аудиторних занять, з них 20 год. лекцій, 20 год. практичних занять та 110 год. самостійної роботи. 5 кредитів ЄКТС.
Очікувані результати навчання	В результаті вивчення даного курсу студент повинен знати основні інструменти валютної політики на національному і міжнародному рівнях, основні принципи функціонування

	сучасної валютної системи, вміти аналізувати валютні системи, характеризувати валютні режими, володіти методикою аналізу валютної політики країни, інструментарієм валютної політики. Програмні результати навчання (ПРН): ПРН 2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію. ПРН 4. Систематизовувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища. ПРН 7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. ПРН 11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях. ПРН 14. Розуміти і застосовувати теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин. ПРН 18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків. ПРН 23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні. ПРН 25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.
Ключові слова	Валютна політика, валютне регулювання, валютні режими, доларизація
Формат курсу	Очний (за необхідності у дистанційному форматі)
Теми	Див. Схему курсу нижче
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін: «Макроекономіка», «Міжнародний економічний аналіз», «Міжнародні фінанси», «Фондові ринки і цінні

	папери».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання	Презентації, групові дискусії, індивідуальні завдання.
Необхідне обладнання	Мультимедійний проєктор (дошка), ноутбук, доступ до мережі Інтернет, загальнодоступне програмне забезпечення.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за такі види діяльності: Контрольні заміри знань протягом семестру, дослідницький індивідуальний проєкт (презентація студентом власного дослідження на обрану тему). Підсумкова максимальна кількість балів – 100. Академічна доброчесність: дослідницькі проекти мають бути оригінальними, самостійним дослідженнями здобувачів. Порушення академічної доброчесності не толерується. Уся література, яку студенти не зможуть здобути самостійно, надається викладачем лише в освітніх цілях і не передбачає тиражування, вільного поширення чи передачі третім особам.
Питання до заліку (чи питання на контрольні роботи)	Питання для підготовки базуються на основі тем, обговорених в рамках занять, а також на основі самостійно опрацьованих студентами матеріалів. Контрольне завдання - есе на тему: Аналіз валютної політики України або іншої обраної країни.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Тиж-день	*Тема, тези, план*	*Форми діяльності (заняття) – лекція, семінар, дискусія, групова робота*	*Год*
1	**Тема 1. Валютна політика як складова економічної політики держави.** Валютна політика. Місце валютної політики у складі загальної економічної політики. Рівні валютної політики: національний, регіональний, міждержавний. Цілі валютної політики на національному рівні. Сфера дії валютної політики. Валютні цінності. Види платіжних угод. Платіжні угоди неклірингового типу. Платіжно-клірингові угоди. Валютний кліринг. Двосторонні і багатосторонні валютні кліринги. Повні і часткові валютні кліринги. Клірингове сальдо. Валютні кліринги з неконвертованим сальдо. Валютні кліринги з конвертованим сальдо. Валютні кліринги з умовною конверсією. Клірингова	Лекція, семінар	5

	валюта. Валютна блокада. Одностороння і багатостороння валютні блокади. Повна і часткова валютні блокади. Приклади валютних блокад. Види валютної політики. Поточна валютна політика. Структурна (довгострокова) валютна політика. Валютне регулювання. Основні форми валютної політики. Девізна політика. Девізи. Валютні інтервенції. Диверсифікація валютних резервів. Валютні обмеження. Валютний контроль. Дисконтна політика. Регулювання ступеня конвертованості національної валюти. Валютний режим. Девальвація. Ревальвація. Підтримка стабільності валютних курсів. Знецінення і подорожчання валюти. „Політика розорення сусіда". „Війна девальвацій". Позитивні і негативні наслідки девальвації і ревальвації. Валютний демпінг. Органи здійснення валютної політики: на національному, регіональному та міждержавному рівнях. Незалежність центрального банку. 5 рис незалежності центрального банку („програма-максимум"). Форми незалежності центрального банку. Функціональна незалежність. Інституційна незалежність. Фінансова незалежність. Аргументи на користь незалежності центрального банку. Аргументи проти незалежності центрального банку. Визначення ступеня незалежності центрального банку. Вплив незалежності центрального банку на ефективність його діяльності.		
2	**Тема 2. Основні інструменти валютної політики.** Міжнародні резерви. Шляхи використання міжнародних резервів. Валютна криза. Компоненти міжнародних резервів. Офіційні валютні резерви. Резервна валюта. Офіційні запаси золота. Тезаврaційне золото. Монетарне (грошове) золото. Авуари у Спеціальних правах запозичення. Випуск СПЗ. Вартість кошика СПЗ. Резервна позиція у Міжнародному валютному фонді. Компоненти резервної позиції у МВФ. Резервна частка квоти. Кредитна позиція держави у МВФ. Розміщення міжнародних резервів. Ліквідні резерви. Інвестиційні резерви. Джерела поповнення міжнародних резервів. Структура міжнародних резервів Національного банку України. Диверсифікація міжнародних резервів. Лідери за обсягами міжнародних резервів серед країн світу. Лідери за запасами золота серед країн світу. Основні показники оптимальності рівня міжнародних резервів. Валютні інтервенції. Механізм валютної інтервенції. Види валютних інтервенцій. Нестерилізована валютна інтервенція. Наслідки нестерилізованої інтервенції. Стерилізована валютна інтервенція. Стерилізація. Наслідки стерилізованої інтервенції. Інші класифікації валютних інтервенцій. Недиверсифіковані і диверсифіковані валютні інтервенції. Оголошені і приховані валютні інтервенції. Односторонні і багатосторонні валютні інтервенції. Конвертованість. Конвертованість валюти. Тверда валюта. М'яка валюта. Вільно використовувана валюта. Види конвертованості валют. Повна конвертованість. Часткова конвертованість. Неконвертованість. Умови конвертованості національної валюти. Види часткової конвертованості: внутрішня (резидентська) і зовнішня (нерезидентська), тимчасова і постійна, за поточними операціями (поточна) і за операціями з капіталом (капітальна).	Лекція, семінар	5

	Етапи переходу до повної конвертованості. Валютні обмеження. Основні завдання валютних обмежень. Основні валютні обмеження. Обмеження за поточними торговельними операціями. Обов'язковий продаж валютної виручки. Нав'язування примусового імпорту. Авансування імпортних платежів. Обмеження продажу іноземної валюти імпортерам. Обмеження за фінансовими операціями. Множинні валютні курси (подвійний ринок). Основні переваги і недоліки валютних обмежень. „Заговорювання курсу".		
3	**Тема 3. Регулювання валютних курсів за допомогою монетарних інструментів.** Монетарна політика. Суб'єкти і об'єкти монетарної політики. Цілі монетарної політики: стратегічні, проміжні, тактичні. Типи монетарної політики. Політика дешевих грошей (експансійна або стимулююча). Політика дорогих грошей (рестрикційна або стримувальна). Інструменти монетарної політики: опосередкованого впливу (економічні, непрямі) та прямого впливу (адміністративні, прямі), загальні і селективні, короткострокові і довгострокові, кількісні і якісні, інструменти стимулювання та інструменти стримування. Головні інструменти монетарної політики. Кредитор останньої надії. Рефінансування комерційних банків. Ставки рефінансування центрального банку. Облікова ставка. Дисконт. Ломбардна ставка. Дисконтна політика. Переваги та недоліки дисконтної політики. Відкритий ринок. Операції на відкритому ринку. Типи операцій на відкритому ринку: динамічні і захисні, звичайні (аутрайт) і РЕПО, короткострокові і довгострокові, операції з державними цінними паперами і операції з корпоративними цінними паперами. Угода про зворотний викуп (операція РЕПО). Види операцій РЕПО: прямі і зворотні, нічні, відкриті і строкові. Основні переваги та недоліки операцій на відкритому ринку. Обов'язкові резерви. Норма обов'язкових резервів. Види нормативів обов'язкового резервування. Політика обов'язкового резервування. Переваги та недоліки політики обов'язкового резервування.	Лекція, семінар	5
4	**Тема 4. Валютні режими.** Поняття валютних режимів. Класифікації валютних режимів: класифікація де юре і класифікація де факто. Режими плавання валютних курсів. Режим вільного плавання валютних курсів. Переваги та недоліки режиму вільного плавання. Режим керованого плавання валютних курсів. Явище "страху перед плаванням". "Плавання проти вітру" і "плавання за вітром". Переваги та недоліки режиму керованого плавання. Проміжні валютні режими. Режим валютного коридору. Види валютних коридорів. Валютні коридори з горизонтальними, повзучими і комбінованими межами. Переваги та недоліки валютного коридору. Режим валютного тунелю. Відмінності валютного коридору і валютного тунелю. Переваги та недоліки валютного тунелю. Режим повзучої прив'язки. Механізм повзучої прив'язки. Режим прив'язки з частими поправками. Валютний кошик. Режим прив'язки до кошика валют. Переваги та недоліки режимів прив'язок. Гіпотези зникнення проміжних режимів. Режими фіксації валютних курсів. Традиційна фіксація до єдиної валюти. Переваги та недоліки режиму фіксованого курсу.	Лекція, семінар	5

	Валютна рада. Режим валютної ради. Основні принципи режиму валютної ради. Класична (ортодоксальна) валютна рада. Основні відмінності між валютною радою і центральним банком. Переваги та недоліки режиму валютної ради. Валютні ради у світовій економіці.		
5	**Тема 5. Доларизація та валютний союз.** Доларизація як економічне явище. Євроізація, заміщення валют, двовалютність. Види доларизації: доларизація де факто і доларизація де юре, часткова і повна, доларизація платежів, фінансова доларизація і реальна доларизація, неофіційна, напівофіційна і офіційна (повна) доларизація. Стадії неофіційної доларизації: заміна вкладів, заміна валюти і міра вартості. Вимірювання неофіційної доларизації. Рівень доларизації за депозитами. Рівень доларизації за М3. Офіційна доларизація як валютний режим. „Майже доларизація". Переваги та недоліки режиму офіційної доларизації. Переваги та недоліки офіційної доларизації для країни походження валюти. Офіційна доларизація в країнах світу. Валютний (монетарний) союз. Відмінності між офіційною доларизацією та валютним союзом. Валютні союзи XIX – початку XX століття. Валютні союзи у сучасній світовій економіці. Європейський Союз. Економічний і валютний союз Центральної Африки. Західно-Африканський економічний і валютний союз. Зона франка КФП. Спільна валютна зона Південно-Африканської республіки, Лесото, Намібії і Свазіленду. Східно-Карибський валютний союз.	Лекція, семінар	5
6	**Тема 6. Валютні системи.** Валютна система. Види валютних систем. Національна, світова і регіональна валютні системи. Основні елементи валютних систем. Етапи розвитку світової валютної системи. Золотий стандарт. Види золотого стандарту. Золотомонетний стандарт. Золотозливковий стандарт. Золотовалютний (золотодевізний) стандарт. Валютний паритет. Золоті точки. Експортна (нижня) золота точка. Імпортна (верхня) золота точка. Паризька валютна система. Генуезька валютна система. Основні принципи Паризької та Генуезької валютних систем. Переваги, недоліки і причини скасування Паризької та Генуезької валютних систем. Бреттон-Вудська валютна система. Основні принципи Бреттон-Вудської валютної системи. Переваги, недоліки і причини скасування Бреттон-Вудської валютної системи. Ямайська (Кінгстонська) валютна система. Основні принципи Ямайської валютної системи. Демонетизація. Переваги і недоліки Ямайської валютної системи. Регіональні валютні системи. Валютний блок. Основні риси валютного блоку. Валютна зона. Основні валютні зони. Європейська валютна система. Основні етапи еволюції Європейської валютної системи і Європейського валютного союзу. Європейська валютна одиниця ЕКЮ. Європейський центральний банк. Європейська система центральних банків.	Лекція, семінар	5
7	**Тема 7. Міжнародні валютно-фінансові організації.** Міжнародні валютно-фінансові організації. Регіональні валютно-фінансові організації. Причини виникнення міждержавних валютно-фінансових організацій. Мета і види діяльності валютно-фінансових організацій. Функції валютно-фінансових	Семінар	10

	організацій. Сприяння. Спостереження. Нагляд. Регулювання. Міжнародний валютний фонд. Мета діяльності та основні функції МВФ. Капітал МВФ. Кредитна діяльність МВФ. Група Світового банку. Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Міжнародна асоціація розвитку. Міжнародна фінансова корпорація. Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій. Міжнародний центр із врегулювання інвестиційних спорів. Банк міжнародних розрахунків. Європейський банк реконструкції та розвитку. Інші міжнародні валютно-фінансові організації.		